

Regeringens proposition
1992/93:32

Samerna och samisk
kultur m.m.

SVERIGES RIKSDAG

Jag har i det föregående (avsnitt 2.12) föreslagit att det i rennäringslagen skall införas en särskild bestämmelse om den hänsyn vid rensköteln som skall tas till naturvårdens intressen. I de föreskrifter som Jordbruksverket föreslås få utfärda efter samråd med Naturvårdsverket kan ytterligare preciseringar göras om barmarkskörning på bl.a. kalvfjäll.

Chefen för Miljö- och naturresursdepartementet avser att i annat sammanhang föreslå regeringen de ändringar i terrängkörningsförordningen som föranleds av vad jag nu har anfört om terrängkörning i rensköteln.

Prop. 1992/93:32
Bilaga 2
Jordbruksdep.

2.14 Upplåtelse av rätt till jakt och fiske på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen

Mitt förslag: Den som är bosatt ovanför odlingsgränsen eller på renbetesfjällen och som är beroende av jakt eller fiske för sin försörjning skall kunna påräkna upplåtelse av rätt till jakt eller fiske på statens mark.

Upplåtelse av rätt till jakt och fiske på statens mark skall utvidgas till att i princip omfatta all mark där inte någon olägenhet av betydelse uppkommer för rennäringen eller där samebymedlems rätt till jakt eller fiske inte träds för när. Länsstyrelsens administration förenklas genom att marken delas in i områden där i princip alla får lösa ett jaktkort för jakt på småvilt. För kommuninnevånarnas småviltsjakt kan särskilda områden avsättas. De skall dessutom ha rätt att mot en lägre avgift jaga inom alla områden inom kommunen. För den som är beroende av jakt för sin försörjning kan särskilda områden komma att avsättas.

Den som för sin försörjning jagar eller fiskar långt från körbar väg bör kunna få tillstånd av länsstyrelsen att uppföra en enklare koja och att ta ved för uppvärmningen av den.

Hälften av upplåtelseavgifterna för fisket skall tillfalla berörd sameby.

Kostnaderna för jakt- och fiskebevakningen samt för vilt- och fiskevården skall inte täckas med Samefondens medel. I stället införs en avgift för varje jakt- och fiskeupplåtelse för att täcka dessa kostnader och kostnaderna för länsstyrelsens administration av upplåtelseerna.

Jordbruksverkets beslut i en överklagad fråga som avser upplåtelse av rätt till jakt efter älg skall endast kunna överklagas av sameby.

Lantbruksstyrelsens förslag: Lantbruksstyrelsen föreslår att den utpräglade glesbygdsbefolkningen boende i området ovanför odlingsgränsen och på eller i anslutning till renbetesfjällen skall ha företrädesrätt till jakten och fisket. Vid upplåtelse till övriga ortsbor och andra bör särskilt beaktas möjligheterna att främja service och sysselsättning i glesbygd. Underupplåtelse, dvs. tillstånd från länsstyrelsen att vidarefördela jakt- och fiskeupplåtelse bör endast förekomma då samordningsfördelar vinnas, då verksamheten kan tillföras ytterligare moment i form av exempelvis uthyrning och då stör-

ningar för renskötseln minskas genom en bättre styrning av jakten. Inkomsterna för fiskeupplåtelser bör fördelas med hälften vardera för samebyn och Samefonden.

Remissyttrandena över Lantbruksstyrelsens förslag: Lantbruksstyrelsens förslag tillstyrks i allmänhet eller lämnas utan erinran.

Lantbrukarnas riksförbunds och Svenska jägareförbundets förslag innebär att all statens mark ovanför odlingsgränsen eller på renbetesfjällen skall vara öppen för jakt efter småvilt. Jägarna föreslås indelade i tre kategorier. De som är bosatta inom en kommun i dessa områden skall ha rätt att lösa ett årsjaktkort som innebär rätt till jakt efter småvilt på all statlig mark inom den del av kommunen som är belägen ovanför odlingsgränsen eller på renbetesfjällen. Övriga svenska medborgare skall efter ansökan hos länsstyrelsen kunna lösa ett dag- eller veckokort som gäller inom vissa delar av denna statliga mark. För utländska medborgare föreslås slutligen att det nuvarande systemet med upplåtelser består.

Remissyttrandena över Lantbrukarnas riksförbunds och Svenska jägareförbundets förslag: Statens jordbruksverk anser att förslaget inte har beaktat diskussionen om samernas förstahandsrätt till jakten och att förslaget inte innebär någon lösning av den komplicerade frågan om samernas egendoms- skydd. I stället bör jaktresurserna utnyttjas inom den ram som angavs i prop. 1990/91:4.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anser att det inte är möjligt att förena utredningens förslag till kortjakt med samernas rättigheter och intressen. Länsstyrelsen i Västerbottens län tillstyrker förslaget och anser att särskilda sportjaksområdena bör avsättas och att underupplåtelseerna till samebyarna ökas. Länsstyrelsen i Norrbottens län anser att småviltsjakten ovanför odlingsgränsen kan utnyttjas i större omfattning än i dag, men att delar av området är jaktligt impediment. Länsstyrelsen hänvisar vidare till utredningen Småviltsjakt på statens mark ovanför odlingsgränsen i Norrbottens län. Nuläge – analys – förslag.

Svenska samernas riksförbund (SSR) anser att möjligheten till ytterligare jakttillfällen bör utvecklas tillsammans med samebyarna och av samebyarna etablerade jakt- och fiskeföreningar.

Skälen för mitt förslag: Fastighetsägaren har enligt 10 § första stycket jaktlagen (1987:259) jakträtten på den mark som hör till fastigheten. Enligt 5 § lagen (1950:596) om rätt till fiske får i enskilt vatten fiske enbart bedrivas av jordägaren eller den som enligt avtal, urminnes hävd, dom eller skattläggning eller på annan särskild grund har fiskerätt. Medlem i sameby har emellertid enligt 25 § rennäringslagen (1971:437) rätt att jaga och fiska på utmark inom de delar av byns betesområde som hör till renbetesfjällen eller lappmarkerna, när renskötsel är tillåten där. Samebymedlems rätt till jakt och fiske ingår i renskötselrätten. Denna rätt är, som jag tidigare redogjort för, en bruksrätt som är grundad på urminnes hävd. Samebymedlems rätt till jakt och fiske, som gäller både statlig och privat mark, innebär att jakten och fisket får ske även till avsalu. Medlem i sameby har enligt paragrafens andra stycke dessutom rätt att jaga och fiska för husbehov, när han tillfälligt uppehåller sig inom annan samebys betesområde, om han vistas där med anledning av renarnas skötsel. Det finns således en dubbel jakt- och fiskerätt på